

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP-0790-3-8/2022/KSz

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo z 29 listopada 2022 r. (sygn.: XI.543.236.2022.MKR) dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Z zapisu art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹ w brzmieniu zaproponowanym ustawą zmieniającą² wynika, że wskazany obywatelom Ukrainy (którzy przebywają w Polsce lub przybędą do naszego kraju) 30-dniowy termin na złożenie wniosku o nadanie numeru PESEL ma charakter instrukcyjny. Jego określenie ma mobilizować uchodźców wojennych z Ukrainy do podjęcia aktywności w kierunku osiągnięcia samodzielności. Należy jednak podkreślić, że niedochowanie ww. terminu nie będzie sankcjonowane.

Odnosząc się do kwestii partycypacji obywateli Ukrainy w ponoszeniu kosztów udzielanej im pomocy, należy wskazać, że nie jest możliwe określenie liczby osób, które po wejściu w życie przedmiotowej regulacji zostaną obciążone częściowymi kosztami w omawianym zakresie, a także oszacowanie ilu uchodźców wojennych z Ukrainy zostanie zwolnionych z tego obowiązku.

Należy podkreślić, że wprowadzane przepisy uwzględniają okoliczności, które pozwolą na zwolnienie z obowiązku partycypacji w kosztach pobytu w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania uchodźców znajdujących się w szczególnej sytuacji życiowej (zdrowotnej, rodzinnej). Zgodnie z art. 12 ust. 17c i 17d nowelizowanej ustawą zmieniającą ustawy pomocowej przewidziano możliwość zwolnienia z obowiązku ponoszenia części kosztów udzielanej pomocy przez obywateli Ukrainy, którzy:

- posiadają orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³ lub sprawują opiekę nad tymi osobami,
- ukończyli 60 rok życia (kobiety) albo 65 rok życia (mężczyźni),
- są kobietami w ciąży lub osobami wychowującymi dziecko do 12 miesięcy życia,
- samotnie sprawują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opiekę nad trojgiem i więcej dzieci,
- są małoletnimi,
- znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, uniemożliwiającej im udział w kosztach pomocy,
- są opiekunami tymczasowymi ustanowionymi dla małoletnich, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy pomocowej.

Po doświadczeniach z pierwszych miesięcy obowiązywania i stosowania przepisów ustawy pomocowej zdecydowano o uchyleniu art. 38 tej ustawy⁴, który stanowił podstawę materialnoprawną do udzielenia obywatelowi Ukrainy⁵ zezwolenia na pobyt czasowy na okres 3 lat w ramach uproszczonego, jednoinstancyjnego postępowania administracyjnego prowadzonego przez wojewodę. Mając na uwadze, że przepis uchylający ww. regulację wejdzie w życie po dniu, w którym beneficjenci ustawy pomocowej mogli składać wnioski o udzielenie

¹ Dz. U. poz. 583, z późn. zm., dalej: „ustawa pomocowa”.

² Uchwalona 14 grudnia 2022 r., na 68. posiedzeniu Sejmu RP, ustawa o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw.

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 573, z późn. zm.

⁴ Art. 1 pkt 17 ustawy zmieniającej.

⁵ którego pobyt na terytorium RP jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy pomocowej.

zezwolenia na pobyt czasowy, przewidziano w tym zakresie rozwiązanie przejściowe. Jeżeli uprawniony do tego uchodźca wojenny z Ukrainy złoży ww. wniosek z zachowaniem terminu określonego w dotychczasowym art. 38 ust. 7 ustawy pomocowej, wojewoda, do którego taki wniosek zostanie złożony, pozostawi go bez rozpoznania.

Na stronie internetowej Urzędu do Spraw Cudzoziemców umieszczono stosowny komunikat dotyczący uchylecia przepisu art. 38 ustawy pomocowej⁶.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w celu wzmocnienia poziomu pewności prawnej tych obywateli Ukrainy, którzy aktualnie korzystają z ochrony czasowej w RP, a chcą podejmować lub kontynuować aktywność zawodową w dłuższej perspektywie czasowej i tym samym wiążą swoje dalsze plany życiowe z pozostaniem w naszym kraju, ustawa zmieniająca wprowadziła wyjątek od braku możliwości ubiegania się przez nich o zezwolenie na pobyt czasowy⁷. Obejmuje on podstawowe rodzaje zezwolenia na pobyt czasowy, które dotyczą celów pobytu na terytorium RP związanych z aktywnością zarobkową cudzoziemców, tj. zezwolenie na pobyt czasowy i pracę⁸, w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji⁹ oraz w celu prowadzenia działalności gospodarczej¹⁰. Beneficjenci ustawy pomocowej będą mogli występować z wnioskiem o udzielenie jednego z ww. zezwoleń począwszy od 1 kwietnia 2023 r., tj. od dnia wejścia w życie art. 1 pkt 20 lit. d ustawy zmieniającej wprowadzającego możliwość ubiegania się przez nich o wskazane zezwolenia pobytowe¹¹.

Do polskiego porządku prawnego - przepisami ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw¹² - wprowadzono rozwiązania regulujące sytuację prawną cudzoziemców, których legalny pobyt w Polsce zakończył się w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii. Na mocy art. 15z, art. 15z¹, art. 15z², art. 15z³, art. 15z⁶, art. 15zd, art. 15zza oraz art. 15zzb tej ustawy zostały przedłużone m.in. terminy ważności posiadanych przez cudzoziemców wiz krajowych, zezwoleń na pobyt czasowy (w tym zezwoleń na pobyt czasowy i pracę), kart pobytu i innych dokumentów potwierdzających legalny pobyt cudzoziemców w Polsce, a także terminy na złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, pobyt stały, pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, o przedłużenie wizy lub o przedłużenie pobytu w ramach ruchu bezwizowego do 30 dnia następującego po dniu odwołania tego ze stanów, który obowiązywał jako ostatni. Ustawa zmieniająca w art. 17 przewiduje uchylenie ww. przepisów. Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 34 pkt 5 ustawy zmieniającej art. 17 tej ustawy wejdzie w życie 24 sierpnia 2023 r. Powyższe oznaczają, że cudzoziemcy, którzy dotychczas nie podjęli kroków mających na celu dalszą legalizację swojego pobytu w naszym kraju będą mieli taką możliwość bez presji czasowej.

Z poważaniem

z up. Paweł Szefernaker
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

⁶ <https://www.gov.pl/web/udsc/zmiany-w-ustawie-z-dnia-12-marca-2022-r-o-pomocy-obywatelom-ukrainy-w-zwiazku-z-konfliktem-zbrojnym-na-terytorium-tego-panstwa>

⁷ Zgodnie z art. 99 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2021 r. poz. 2354, z późn. zm.) w przypadku złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy przez cudzoziemca, który w dniu złożenia tego wniosku korzysta w Polsce z ochrony czasowej, odmawia się wszczęcia postępowania w sprawie.

⁸ W trybie art. 114 ustawy o cudzoziemcach.

⁹ W trybie art. 127 ustawy o cudzoziemcach.

¹⁰ W trybie art. 142 ustawy o cudzoziemcach.

¹¹ Vide: art. 34 pkt 1 lit. f ustawy zmieniającej.

¹² Dz.U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.